

DOI: 10.31891/2308-4081/2022-12(2)-9

Аспірант **ОЛЕКСАНДР СУТЯГА**,
Хмельницький національний університет, Україна
E-mail: sutiaga1989a@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8843-8175

Доктор філософських наук, доцент **АНАТОЛІЙ ДОВГАНЬ**,
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя, Україна
E-mail: kryskov.te@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0890-7873

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ: АМЕРИКАНСЬКА ТА БРИТАНСЬКА МОДЕЛІ

АНОТАЦІЯ

У статті означено вплив міжнародної співпраці на реалізацію освітніх програм підготовки майбутніх юристів в американському та британському досвіді. Закцентовано увагу на особливостях соціально-правової підготовки майбутніх юристів. Соціально-правова підготовка майбутніх юристів передбачає формування системи соціальних та фахових знань та навичок, з-поміж яких важливе значення мають: емпатія, емоційний інтелект, інтерактивна взаємодія, аудитивні навички, самомотивація до професійного розвитку, креативне мислення, навички роботи у міждисциплінарній команді, навички міжкультурної комунікації, здатність працювати під тиском, надійність та самосвідомість, лідерство та ініціативність, комерційна обізнаність, управлінські якості, увага до дрібниць тощо. Проаналізовано подібні та відмінні підходи соціально-правової підготовки майбутніх юристів в британському та американському освітньому просторі. Серед відмінних ознак виокремлено терміни та тривалість навчання; умови вступу на освітні програми; профілізація та спеціалізація освітніх програм; вимоги до ліцензування та акредитації освітніх програм; сертифікація випускників; фінансова підтримка та кредитування навчання здобувачів. Значну увагу приділено практичній підготовці майбутніх юристів. Практична спрямованість юридичної освіти забезпечується освітніми заходами: майстер-класами, тренінгами, вебінарами, практичними семінарами, дискусіями в малих групах, тематичними дослідженнями, онлайн-дослідженнями, які проводять відомі юристи-практики. Наголошено на важливому значенні і ролі юридичних клінік та програм учнівства. Зроблено висновок, що країни прагнуть до уніфікації освітніх і професійних стандартів з підготовки майбутніх юристів на основі розроблення спільних критеріїв у межах міжнародної співпраці.

Ключові слова: юридична освіта, соціально-правова підготовка, майбутні юристи, США, Велика Британія, особливості, практика.

FEATURES OF FUTURE LAWYERS' SOCIO-LEGAL TRAINING: AMERICAN AND BRITISH MODELS

ABSTRACT

The article describes the influence of international cooperation on the implementation of educational programs for training future lawyers in the American and

British experience. The features of socio-legal training of future lawyers are highlighted. Socio-legal training of future lawyers involves the formation of a system of social and professional knowledge and skills, such as empathy, emotional intelligence, interactive interaction, auditory skills, self-motivation for professional development, creative thinking, skills of working in an interdisciplinary team, intercultural communication skills, ability to work under pressure, reliability and self-awareness, leadership and initiative, commercial awareness, managerial qualities, and attention to detail. Similar and different approaches to socio-legal training of future lawyers in the British and American educational system are analyzed. The terms and duration of training; conditions for admission to educational programs; profiling and specialization of educational programs; requirements for licensing and accreditation of educational programs; certification of graduates; financial support and crediting of students' studies are singled out. The attention is paid to the practical training of future lawyers. The practical orientation of legal education is provided by the following educational activities: workshops, trainings, webinars, practical seminars, discussions in small groups, case studies, online research conducted by well-known practicing lawyers. The importance and role of legal clinics and apprenticeship programs is emphasized. It is concluded that these countries strive for educational and professional standards' unification for the training of future lawyers based on the development of common criteria within the framework of international cooperation.

Keywords: legal education, socio-legal training, future lawyers, the USA, Great Britain, peculiarities, practice.

ВСТУП

Світові тенденції розвитку юридичної освіти сприяють активізації інтеграційних процесів у сфері юриспруденції, впливають на розроблення стандартів і механізмів забезпечення якості професійної підготовки майбутніх юристів, вдосконалення та уніфікацію фахової термінології, окреслення перспективних напрямів наукових досліджень, розроблення міждисциплінарних освітніх програм з права, удосконалення нормативно-правової бази тощо.

Зміна стандартів й механізмів функціонування та розвитку системи юридичної освіти зумовлює оновлення підходів до професійної підготовки юристів нової генерації. Забезпечення якості професійної підготовки юристів слід пов'язувати як із покращенням змісту, технологій навчання й управління, так із розширенням контактів для оперативного обміну інформацією та людським капіталом, що відповідає основним засадам розвитку вищої юридичної освіти в контексті Болонського процесу. Вивчення американської та британської моделей професійної підготовки юристів, виокремлення позитивних аспектів такого досвіду сприятимуть подальшому вдосконаленню національної системи вищої юридичної освіти, зокрема освітніх програм з права.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження – виявити та дослідити особливості соціально-правової підготовки майбутніх юристів у зарубіжному досвіді.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичні і методичні засади підготовки фахівців у міжнародному досвіді досліджено у працях українських компаративістів Н. Авшенюк, Н. Бідюк, Н. Муқан, О. Нагорна, О. Огієнко, В. Третько та ін. Особливості підготовки майбутніх юристів та розвитку юридичної освіти досліджували західноєвропейські та американські

дослідники Дж. Айкен (J. Aiken), Дж. Вайнштайн (J. Weinstein), Дж. Вальверде (J. Valverde), С. Візнер (S. Wizner) Р. Войводік (R. Voyvodic), Р. Гріффінін (R. Griffin), В. Емері (V. Emery), Ж. Козаківіч (J. Kozakiewicz), Б. Коулман (B. Coleman), Е. Лем (A. Lam), М. Медкаф (M. Medcalf), М. Саяні (M. Saini), Р. Спенсер (R. Spencer), К. Стефані (K. Stephanie) та ін.

Для досягнення поставленої мети використано теоретичні *методи* дослідження – аналіз, синтез, порівняння, інтерпретація, узагальнення та ін.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Функціонування систем вищої юридичної освіти у світі має свої особливості та закономірності розвитку, зумовлені зовнішніми та внутрішніми чинниками розвитку суспільства. Пріоритети розвитку систем юридичної освіти в будь-якій країні регламентовані на національному рівні з огляду на закони, декларації, нормативні документи. Водночас країни прагнуть до уніфікації освітніх і професійних стандартів з підготовки майбутніх юристів на основі розроблення спільних критеріїв у межах міжнародної співпраці. Спільною метою юридичної освіти у країнах є зміцнення позицій та авторитету держави на міжнародній арені, її прогресивний розвиток, побудова громадянського суспільства, закріплення демократичних прав і свобод людини й громадянина, розвиток ринкової економіки тощо (Нагорна, 2020).

В умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів заклади вищої юридичної освіти оперативно реагують на вимоги сьогодення і пропонують спектр освітніх програм на різних рівнях, адаптованих до загальноприйнятих європейських або світових стандартів / вимог юридичної освіти. Серед провідних країн світу зі значним досвідом підготовки юристів чільне місце посідають: США, Велика Британія, Швейцарія, Німеччина та ін.

Досліджуючи особливості професійної підготовки юристів в британському та американському освітньому просторі, можна виокремити як подібні, так і особливі підходи. До подібних ознак відносимо: рівневість юридичної освіти, нормативно-правове забезпечення; міждисциплінарний та інтегрований характер змісту освіти; використання інноваційних технологій навчання; практико-орієнтована та соціально-правова основа навчання; високий рівень підтримки щодо працевлаштування випускників та академічної мобільності педагогічного персоналу; інформаційно-ресурсне забезпечення підготовки тощо. Серед особливостей підготовки майбутніх юристів визначено терміни та тривалість навчання; умови вступу на освітні програми; профілізація та спеціалізація освітніх програм; вимоги до ліцензування та акредитації освітніх програм; сертифікація випускників; фінансова підтримка та кредитування навчання здобувачів.

Розглянемо детальніше на прикладах окремих країн особливості соціально-правової підготовки майбутніх юристів у європейському та американському досвіді.

Ключовою відмінністю підготовки майбутніх юристів в юридичних школах США є умови вступу на освітні програми, які передбачають наявність бакалаврського рівня освіти. Натомість у британському досвіді зарахування на освітні програми з права здійснюється за результатами шкільного ЗНО, вступних іспитів та співбесіди.

Аналіз законодавчо-нормативного забезпечення юридичної освіти показав, що в США її оновлення відбувається 10-15 років, у Великій Британії – через 5 років.

За кількісними і якісними показниками та рейтингом навчальних закладів, які здійснюють підготовку майбутніх юристів, лідерські позиції посідають університети та юридичні школи США (Гарвардський університет, Єльський,

Прінстонський, Колумбійський, Пенсільванський та ін.). До таких показників належать: популярність закладу або школи у світі; працевлаштування випускників; концентрація наукової та професійної еліти; ресурсне забезпечення освітньо-наукового процесу; грантова підтримка та приватна донація юридичної освіти.

Соціально-правова підготовка майбутніх юристів передбачає формування системи соціальних та фахових знань та навичок, з-поміж яких важливе значення мають: емпатія; емоційний інтелект; інтерактивна взаємодія; аудитивні навички; самомотивація до професійного розвитку; креативне мислення; навички роботи у міждисциплінарній команді; навички міжкультурної комунікації; здатність працювати під тиском (солісторські і баристерські випробовування); надійність та самосвідомість; лідерство та ініціативність; комерційна обізнаність; управлінські якості; увага до дрібниць тощо (Seven skills for a successful law career, 2022). Результатом соціально-правової підготовки майбутніх юристів є соціально-правова компетентність, яка розглядається зарубіжними науковцями як інтегративна якість особистості, яка поєднує фахові знання із соціальними навичками, що дають змогу професійно реагувати та кваліфіковано розв'язувати соціально-правові проблеми інших людей (Lam et al., 2022). До прикладу, система юридичних клінік у США давно визнала і виправдала цінність альтернативних і міждисциплінарних моделей юридичного обслуговування. Юридичні клініки сягають корінням у громадські організації, які першими виявили потребу у наданні соціально-правових послуг, що відповідали б потребам малозабезпечених осіб та громад. Виклики можуть бути різними й суперечливими, пов'язаними із професійними та етичними принципами, зобов'язаннями юристів щодо конфіденційності (Spencer, 2007).

У США функціонують понад 346 університетів, що пропонують бакалаврські освітні програми та 602 університети, що здійснюють магістерську підготовку майбутніх юристів. Мета цих закладів полягає у наданні якісних академічних послуг майбутнім фахівцям для отримання доступу у професійне співтовариство та успішної юридичної діяльності. Випускник освітньої програми – це лише «кандидат у юристи», для професійної кар'єри в юриспруденції фахівцю необхідно отримати ліцензію на «юридичну практику». Важливу роль у професійному становленні юристів відіграють національні та міжнародні асоціації та інституції (American Bar Association, American Law Institute, Association of American Law Schools).

Значну увагу в США приділяють практичній підготовці майбутніх юристів. Для цього до проведення лекцій («Адвокатська діяльність», «Юридична майстерність», «Процес юридичного дослідження», «Академічне юридичне письмо» та ін.) активно залучають відомих адвокатів, суддів, досвідчених юристів-практиків. Посутню роль у практичній підготовці відіграють юридичні клініки, створені при юридичних школах або університетах. У США практика проводиться влітку після першого і другого року навчання.

Практична спрямованість юридичної освіти в США забезпечується постійними освітніми заходами, майстер-класами, тренінгами, вебінарами, практичними семінарами, дискусіями в малих групах, тематичними дослідженнями, онлайн-дослідженнями, які проводять відомі американські адвокати. Для прикладу, в штаті Флорида за ініціативи адвокатів штату та спільно з факультетом права та постійним Комітетом адвокатури штату Флорида запроваджено низку освітніх заходів щодо підвищення рівня практичних навичок майбутніх юристів. Так, щорічно в кожній юридичній школі проводять захід під назвою «Баланс між життям і

правом», який відбувається у формі панельної дискусії (1-2,5 год.), під час якої відомі професіонали в галузі права та члени адвокатської колегії шт. Флорида дискутують зі студентами-юристами про реалії і виклики юридичної професії. Учасники дискусії діляться порадами зі студентами-юристами щодо того, як зберегти збалансоване життя в юридичній професії після закінчення юридичного факультету (The Florida State Bar Professionalism Initiative, 2022). Асоціація юристів Далласу (The Dallas Bar Association) щорічно проводить для студентів тригодинний практичний семінар з розвитку професійної майстерності та лідерських якостей (The Dallas Bar Association, 2021).

Метою щорічних майстер-класів «Професіоналізм у дії», які проводять юристи-професіонали (Колегія адвокатів штату Мічиган) у п'яти юридичних школах штату, є демонстрація важливості професійної етики та толерантності в професії юриста, а відтак у формуванні соціально-правової компетентності. Колегія адвокатів штату Вірджинія для студентів проводить семінари-подкасти «Перший день на практиці», які охоплюють такі теми: «Управління адвокатською діяльністю», «Етикет у залі суду, людська психологія і майстерність переконання»; «Ораторське мистецтво»; «Ділове письмо»; «Робота з клієнтом»; «Техніки судової практики» тощо (The Virginia State Bar: First Day In Practice Seminar, 2021).

Система професійної підготовки юристів у Великій Британії (понад 98 вищих навчальних закладів) має поетапну структуру: передбачає засвоєння освітньої програми бакалавра, опанування освітньо-професійної фахової підготовки адвокатів і практичну підготовку (річне стажування). Для випускників передбачені адвокатські випробовування (солісторські і баристерські). Моніторинг забезпечення якості юридичної освіти здійснюється Радами з фінансування вищої освіти Англії (HEFCE), Шотландії (SHEFC) та Уельсу (HEFCW), Агенцією забезпечення якості вищої освіти (QAA), Радою з оцінки якості вищої освіти (HEQC), Комітетом якості вищої освіти (QAC), Комітетом керівників юридичних шкіл університетів (CHULS), Асоціацією викладачів права (ALT), Товариством науковців у галузі права (SLS), Королівським інститутом арбітрів Великої Британії (CIArb).

Юридичні школи Великої Британії (школа міжнародного арбітражу Лондонського університету королеви Марії, Абердинська школа бізнесу університету Роберта Гордона, школа права Лондонського університету Сіті, школа права університету Вестмінстера, школа права Портсмутського університету, школа права університету Бедфордшир тощо) використовують новітні форми і методи навчання: інтерактивні, інструктивні, дослідницькі, індивідуальні / групові, зовнішньо регульовані / самоосвітні. Сукупність форм та методів навчання спрямовані на формування професійної компетентності майбутнього юриста. Методи навчання обумовлюються тими завданнями і компонентами змісту освіти, які виділяються як пріоритетні. Навчання за своєю організацією стає різноманітним, як і досвід, який необхідний майбутньому юристу. Правильний підбір методів відповідно до мети та змісту навчання, вікових та індивідуальних особливостей студентів сприяє розвитку їх пізнавальних здібностей, озброєнню їх уміннями й навичками використовувати здобуті знання на практиці, готує студентів до самостійного набуття знань (Нагорна, 2020).

Практична підготовка є важливим компонентом освітніх програм майбутніх юристів. Юридичні школи забезпечують студентам можливість проходження короткотривалої (1-10 тижнів) або довготривалої (1 рік або 1 семестр) практики. Тривалість практики визначає спектр видів діяльності та обсяг роботи, яку студенти

можуть виконати, а відтак, і можливості для поглиблення знань, вдосконалення умінь та навичок, а також розвитку особистісних якостей. Особлива увага зосереджується на проходженні студентами виробничої практики, оскільки вважається, що вони сформували чимало умінь та навичок, необхідних для успішної соціально-правової діяльності, включаючи комунікативні і міжособистісні, розвинули правові та комунікативні якості, навчившись працювати у команді і робити внесок у групові наукові розробки, ознайомлені з поняттями професійної етики та корпоративної культури. Виробниче навчання або навчання в реальних умовах (англ. *work-based learning*) – це сучасна форма практичної підготовки, яка широко застосовується в британських закладах вищої юридичної освіти, коли студент навчається шляхом занурення в атмосферу певної установи чи організації з реальними цільовими установками, ролями. Зазначимо, що таке навчання робить студента більш мотивованим та зацікавленим в отриманні актуальних знань, підсилює навички професійного спілкування, сприяє академічній мобільності. Часто таке навчання відкриває доступ до гарних робочих місць, розвиває навички, пов'язані з ринком праці, приміром, наскрізні та м'які навички, де, зазвичай, соціальні партнери відіграють ключову роль (Aiken & Wizner, 2003; Stephanie, 2015).

Запровадження кваліфікаційного іспиту для адвокатів (SQE) створило інноваційні можливості для провайдерів освіти та юридичних фірм щодо розвитку фахових знань, умінь та поведінки, якими повинні володіти майбутні юристи. Окрім глибоких знань і розуміння закону, майбутні юристи повинні пройти оцінювання практичних юридичних навичок, включаючи адвокатську діяльність, співбесіди з клієнтами, аналіз справ, юридичні дослідження, написання юридичних документів і складання законів. Важливе значення мають сформовані базові навички, необхідні для досягнення успіху на практиці. Мова йде про формування навичок спільної роботи у міждисциплінарних командах і проєктах, навичок ухвалення ефективних рішень, розвиток критичного мислення, рефлексії, цифрових навичок тощо.

Юридичні школи Великої Британії розробляють низку програм, які дозволяють студентам розвивати та зміцнювати основні навички та поведінку під час підготовки до оцінювання SQE. Студенти беруть участь у практичних завданнях, які використовують приклади клієнтів у віртуальній юридичній фірмі, заохочуючи їх розмірковувати та практикувати навички в контексті сценаріїв реального світу, в середовищі, яке імітує професію на практиці. Вони співпрацюють під час інтерактивних семінарів, надаючи та отримуючи конструктивні відгуки, обмінюючись ідеями та перспективами, а також використовуючи спільні цифрові інструменти для поглиблення розуміння та пошуку інноваційних рішень проблем клієнтів. Інноваційні стратегії оцінювання включають професійні портфоліо та рефлексивні заяви, щоб заохотити студентів критично оцінювати, як вони розвивали навички, їхні плани щодо вдосконалення. Професійне становлення, практичний досвід та розвиток інтелектуальних навичок можуть бути досягнуті, перш за все, шляхом виконання проблемних завдань та самостійного навчання. Практична діяльність включає аналіз фактичних проблем, застосування відповідних правових норм і процесів з метою виявлення необхідних рішень. Проблемне навчання розвиває здатність мислити системно і концептуально, аналізувати і синтезувати матеріал з метою аргументації та можливості розрізнення різних проблем для поступового їх вирішення. За допомогою дебатів викладач може ознайомити майбутніх юристів із широким колом юридичних питань, продемонструвати існування різних поглядів і підходів до їхнього вирішення (Voyvodic & Medcalf, 2004).

З моменту запровадження дуальних освітніх програм у 2016 році кількість студентів-помічників юристів (адвокатів) значно зросла, що привело до зростання стажувань для талановитих студентів. Запровадження таких програм практик є цінною можливістю для роботодавців формувати та розвивати потенціал майбутніх юристів, одночасно залучаючи їх до юридичної професії. Практиканти розвивають ключові компетентності на робочому місці, отримуючи практичний досвід на ранньому етапі своєї кар'єри. Вони поєднують розвиток практичних навичок з академічним навчанням і підготовкою до централізованого оцінювання. Студенти також запрошуються до участі у промо-акціях шкіл права, зокрема до роботи у юридичній клініці з надання безоплатної юридичної допомоги. Студенти, які добровільно задіяні у таких заходах, проходять додаткову підготовку та здатні спілкуватися з клієнтами, надавати їм поради з юридичних питань під наглядом практикуючого юриста.

Провайдери юридичної освіти та роботодавці несуть відповідальність за розвиток нового покоління професіоналів у галузі права, а отже мають можливість переглянути та вдосконалити зміст освітніх програм для забезпечення успішної кар'єри випускників. Це дає змогу юридичним фірмам залучити найкращих майбутніх юристів, створює довіру та впевненість клієнтів і компаній, які вони можуть консультувати в майбутньому (Prepare the next generation of lawyers for careers in practice, 2019).

Британські юридичні школи підтримують діяльність студентських юридичних спілок, які щорічно організовують численні заходи (олімпіади, конкурси) для закріплення практичних навичок, включаючи ведення переговорів, зустрічі з клієнтами. Практикуючі юристи чи адвокати під час навчального процесу не лише виконують функції коучерів та суддів, але й часто надають адміністративну та фінансову підтримку (University of Portsmouth).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Аналіз досвіду зарубіжних країн дав змогу зробити висновки, що серед організаційних особливостей соціально-правової підготовки майбутніх юристів в європейському та американському освітньому досвіді варто виокремити такі: прозорі умови вступу; диверсифікація, поетапність розроблення й упровадження освітніх програм; трансформація навчальної діяльності в професійну; стажування за кордоном; забезпечення інтердисциплінарної перспективи з орієнтацією на професіоналізацію практичної підготовки; орієнтація на випереджувальне навчання; інноваційність, інтерактивність, рефлексивність, фасилітаційність форм, методів та технологій навчання.

У Великій Британії та США юридичні фірми, як правило, воліють працевлаштовувати кандидатів з практичним досвідом. Загальною тенденцією юридичної освіти є зміна акценту з суто лекційних, монологічних, аудиторних форм і методів навчання на активні, групові, позааудиторні, діалогічні, що враховують особливості мотивації до навчання. Партнерство з різними центрами, організаціями та установами залучає таким чином учасників ринку праці до навчального процесу та допомагає молодим людям у кар'єрному становленні. Така співпраця сприяє удосконаленню навчальних планів, реалізації програм мобільності, надає доступ до дослідницької та виробничої інфраструктури для практичного навчання в реальних умовах.

Перспективами подальших розвідок вважаємо дослідження особливостей підготовки майбутніх юристів до наукової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нагорна, О. О. (2020). *Професійна підготовка магістрів міжнародного арбітражу в університетах Великої Британії: теорія і практика*. Хмельницький: Термінова поліграфія.
2. Aiken, J., Wizner, S. (2003). Law as social work. *Washington University Journal of Law and Policy*, 11, 63–82.
3. American Bar Association. (2013). *Model rules of professional conduct*. Retrieved from: http://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents.html
4. American Bar Association Task Force on the Future of Legal Education. (2014). *Report and recommendations*. Retrieved from: http://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/professional_responsibility/report_and_recommendations_of_aba_task_force.authcheckdam.pdf
5. Coleman, B. (2001). Lawyers who are also social workers: How to effectively combine two different disciplines to better serve clients. *Journal of Law & Policy*, 7, 131–158.
6. Kozakiewicz, J. (2008). Social work and law: A model approach to interdisciplinary education, practice, and community-based advocacy. *Family Court Review*, 46, 598–608.
7. Lam, A., Emery, V., Griffin, R., & Saini, M. (2022). Integrating Social Work Within Legal Clinics: An Inter-Professional Perspective to Address Social-Legal Needs. *Windsor Yearbook of Access to Justice*, 38, 10–29. <https://doi.org/10.22329/wyaj.v38.7389>
8. Practical Skills for New Lawyers and Law Students. A Guide to Bar Association Programming in the United States (Compiled by the NABE Task Force on New Lawyers & Law Students) (2021). Retrieved from: https://cdn.ymaws.com/www.nabenet.org/resource/resmgr/Resources/Practical_Skills_Guide.pdf
9. Prepare the next generation of lawyers for careers in practice (2021). Retrieved from: https://www.aspiringsolicitors.co.uk/bpp_listings/prepare-the-next-generation-of-lawyers-for-careers-in-practice/
10. Seven skills for a successful law career (2022). Retrieved from: <https://www.prospects.ac.uk/jobs-and-work-experience/job-sectors/law-sector/7-skills-for-a-successful-law-career#attention-to-detail>
11. Spencer, R. (2007). Teaching Law Students to Practice Social Justice: An Interdisciplinary Search for Help through Social Work's Empowerment Approach. *Clinical L Rev*, 13, 459.
12. Stephanie, K. (2015). Boys and others. Social work and law interdisciplinary service learning: Increasing future lawyers' interpersonal skills. *Journal of Teaching in Social Work*, 35, 410–424.
13. The Dallas Bar Association (2021). Retrieved from: <http://www.dallasbar.org/content/law-students-professionalism-program>
14. The Florida State Bar Professionalism Initiative (2022). Retrieved from: <http://www.flayld.org/students/LSD/programs/professionalism/>
15. The Virginia State Bar: First Day In Practice Seminar (2021). Retrieved from: <http://www.vsb.org/site/conferences/ylc/first-day-in-practice-seminar>

16. Valverde, J. (2018). Preparing Tomorrow's Lawyers to Tackle Twenty-First Century Health and Social Justice. *Denv. L. Rev. Issues*, 95, 539.

17. Voyvodic, R., & Medcalf, M. (2004). Advancing social justice through an interdisciplinary approach to clinical legal education: The case of legal assistance of Windsor. *Washington University Journal of Law & Policy*, 14, 101–132.

18. Weinstein, J. (1999). Coming of age: Recognizing the importance of interdisciplinary education in law practice. *Washington Law Review*, 74, 319–366.